

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:		Felelős szerkesztő:	Kiadó laptulajdonos:	Egyesszám ára 4 fillér.
Belföld: Negyedévre . . .	8 korona.	Rudnyánszky Gyula	László József.	Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Egészévre . . .	12 "			Debrecen, Csapó-utca. Telefon 275.
Vidékre Negyedévre . . .	5 "			
Egészévre . . .	20 "			

ROSTA.

Emlékezzünk régiokról . . .

Ötvenhét esztendővel ezelőtt történt. A király mindent megadott, a mit a nemzet kívánt. Csodás, magasztos munkát végzett a törvényhozók bölesége; honszerelme. A magyar nemesség önfeláldozása, a nép fenkelt gondolkozása, a nemzet fonséges szabadelvüése századok esorbáit köszörülte ki s Magyarországot a békés fejlődés áldott útján haladt előre.

És a király szentesítette, esküvel megerősítette a nemzet törvényeit.

Azután, mint derült égből a villám, lesapott a nemzetre a kétféjü sárkány: az osztrák birodalmi szörnyeteg.

A király, hogy ne legyen esküszegő, lemondott. . .

Igy kényszerítették gonosz mesterkedők, ördöggel cimboráló bécsi ellenségeink a magyar nemzetet — önvédelmi harcra . . .

Ej! jobb erről nem beszélni!

Hiszen oly szörnyen hasonlít a mult-hoz a jelen! . . .

* * *
Kinek kell a forradalom Magyarországon? Senkinek sem kell!

Ki akar kaszát köszörülni, torlaszokat emelni, a királynak hadat izenni? Én sem, te sem, ő sem! Senki sem akar.

Ha tehát a forradalom senkinek se kell, kaszát egyenesíteni senki sem akar: a nemzet szereljen le!

Ugy-e bár gyönyörű okoskodás?

Mert nem akarok verekedni, rendet bontani, békét zavarni: hajtsam nyakamat igába!

Mert nem akarok lázadó lenni: legyenek rabszolga!

Mert szeretem magyar hazámat, nemzetemet: tagadjam meg a magyar nyelvet, az alkotmányt, a törvényt és legyenek osztrák, német, honáruló! . . .

Nemde, magyar politikusnak lenni nagy és szép gondolat?!

* * *
I. Ferenc József, Magyarország apostoli királya ebben az évben, augusztus 18-án lesz 75 éves. Tehát öreg ember. Más közönséges halandó vállain is jókora teher már 75 esztendő. Hát még egy fejedelemeinek jaj de hosszú idő! Aki két nyeregbe ül egyszerre. Akit zsenge ifjúságától élemedett ősz koráig a csapások, csalódások, szenvedések állan-

dóan sujtottak. Akinek egyetlen fia, örököse erőszakos halállal mult ki. Akinek földi angyalát, hitvestársát gonosztevő gyilkolta meg! — Akit . . . de nem folytatom tovább. Bizony rászolgált az öreg király, hogy élete alkonyán több csapás ne érje. Miért nem akarja hát megérteni az oly sokat szenvedett magyar nemzetet az oly sokat szenvedett magyar király?

Szatmár. . . Világos . . . ? . . .
— márc. 23.

A magyar nemzet nem kereste az összetűzést királyával.

A kiegyezés óta sok méltatlanságot szenvedett a magyar nemzet. De eltűnt Egyszer sem hangzott fel Budapest utcáin a hűtlenség dala, a mit a bécsi Burg ablakából eleget hallhatott az osztrák császár.

A magyar takargatta sebeit, balzsamot, csodairt keresett rájuk és a mikor homloka vérzett, virágokból tűzött rá koszorút. Ez a nemzet mindig hű volt és türelmes. Nem akadt itt gyilkos merénylő, forradalmi terveket forraló, királyság helyett köztársaságot kívánó ember soha!

És mégis mi volt a magyar nemzet rendületlen hűségének jutalma? Arculverés, megalázás, bizalmatlanság. A buta Bécs mindig azt sziszegte, hogy nyirbálni kell a magyar jogokat, a magyar állami önállóságot, a nemzeti szabad akaratot; mert ha a magyarság nagyon megerősödik lerázza magáról az osztrák igát, a Habsburg család uralmát és teremti világraszóló hatalmas nemzeti királyságot!

Józan észszel ugyan azt lehetett volna várni, hogy az uralkodó család a nemzeti királyság megerősítését örömmel látja s elősegíti a magyar nemzet oly irányu törekvését, hogy I. Ferenc József apostoli magyar király és törvényes utódja Európa legdicsebb, leghatalmasabb uralkodója lehessen!

E helyett azonban korbács, gyanu, letiprás jutott a magyarnak . . .

És most újra ott áll a nemzet, hogy jogát, alkotmányát törvényeit el nem ismeri, megtagadja a királyt.

Csoda-e, ha a nemzet minden hű fia inkább sorakozik a nemzeti lobogó alá?

Szabad-e csak egy pillanatig is ingadoznia becsületes jó magyarnak, ha a sors kegyetlen rendelése szerint választania kell király és nemzet között? . . .

A világ legönzetlenebb fejedelme volt II. Rákóczi Ferenc. Esményibb szerelemmel szabadságon és hazán földi halandó nem esüngött! És a fonséges kuruc szabadságharcra mégis Szatmár következett. És a szatmári béke után Rodostó.

De elbukott-e azért Rákóczi zászlaja?

Nem! nem! Rákóczi diadalt aratott. Dicsősége, honszerelme, szabadságvágya él a magyar nemzetben . . .

És a világ látott e már magasztosabb önvédelmi harcot, mint a magyar nemzet 1848—49-iki szabadságharca volt? És a mesés korszakra, a félistenek, a dicő honvédek küzdelmeire mégis Világos következett.

De elbukott e azért a nemzeti eszme?

Nem! nem! Világosnál eltemették, követ hengerítették rá. De azért az eszme diadalt aratott és — harmadnapon feltámadott!

Szatmár . . . Világos . . . két határkö csupán a legyőzhetetlen magyar nemzet útján.

Rákóczi . . . Kossuth . . . csak két gondolat, a melyben a nemzet testet öltött

De bitóra lehet-e hurcolni az egész nemzetet? Ki lehet-e irtani a magyar hősiességet? a magyar honszerelmet? a magyarnak szabadságért való rajongását?

Mi következhetik Szatmár és Világos után?

Egy új Pusztaszer. a hol a nemzet vezérei fölmetszik ereiket, kehelybe ömlesztik vérüket és megkötik a szent szövetséget, hogy a nemzetért élnek-halnak.

És a nemzet követni fogja őket. . . És bizony mondom, hiábavaló minden mesterkedés, minden bécsi fufang, — a nemzet győzni fog!

A főrendiház ülése.

— márc. 23.

A főrendiház tegnap délelőtt tizenkét órakor rövid ülésre jött össze. — Az ülésen Csáky Albin gróf elnökölt, a ki előljáróban

Jó cipőket

olcsón csakis **Glück Ede** cégnél lehet venni

Debrecen, Piac-utca 22. Kistemplommal szemben.

Szatmárnak elhunyt püspökét, Meszlényi Gyulát bucsuztatta el melegen.

A főrendek az elhunyt püspök emlékét jegyzőkönyvbe iktatták.

A napirend szerint az igazoló bizottság jelentését tárgyalták, kétrendbeli miniszterelnöki beadványról, Bánffy Ferenc báró, Keglevich Gyula gróf, Károlyi Gyula gróf, Solymossy Jenő báró, Teleki László Gyula gróf királyi levelek kieszikölését szorgalmazó kérvényeik és a főrendek jegyzékének kieszikölése tárgyában.

A gazdasági bizottság jelentésének tárgyalására terve háznagy által 1904. évi december hó 1 től 1905. február 28 ig vezetett számadások megvizsgálásáról és a főrendház évkönyve 9-ik évfolyamának kiadása tárgyában.

A betérjlesztett jelentést a főrendek tudomásul vették.

Miután a mentelmi bizottság jelentését Majláth József gróf mentelmének fölfüggesztése tárgyában tudomásul vették, a kir. és orsz. legfőbb fegyelmi, a kir. és orsz. közgazgatási fegyelmi és az igazoló bizottság tagjai tették le az esküt és ezzel aztán a jegyzőkönyv hitelesítésével az ülés véget ért.

Pályázat tanulmány-utazási ösztöndijakra.

— márc. 23.

A debreceni kereskedelmi és iparkamara pályázatot hirdet egy 600 (Hatszáz) koronás és négy egyenkint 300 (Háromszáz) koronás tanulmány-utazási ösztöndijra a 600 koronás ösztöndiját a keresk. miniszter ur adományozza, a 300 koronásokat pedig saját pénztára terhére a kamara.

A 600 koronás állami ösztöndijnál feltétlenül igazolandó, hogy a pályázó katonai kötelezettségének eleget tett s megjelölendő, hogy vajjon biztosítva van-e előre is egy megfelelő külföldi gyárban vagy műhelyben való alkalmaztatás, esetleg valamely külföldi szakiskolába való felvétel. A pályázónak (kiskorúaknál a szülőknek) kötelezettséget kell vállalni az iránt, hogy az ösztöndij különben visszafizetésének terhe alatt vissza fog térni hazájába és külföldön szerzett ismereteit itthon fogja értékesíteni.

Ez ösztöndijak elnyeréséért pályázhatnak oly törekvő és jó előképzettségű iparos vagy kereskedő ifjak, kik a debreceni kamara kerületében (Hajdu, Berég, Jásznagykunszolonok, Máramaros, Szabolcs, Szatmár, és Ugo-csa vármegyék területén) illetőséggel bíró iparosoknak, kereskedőknek vagy más foglalkozásu egyéneknek ipari pályán élő gyermekei, avagy másodsorban akik bár idegen illetőségűek, de tanonkképzésüket a kamara területén nyerték s szakkavagó segédi foglalkozásban itt legalább három évet töltöttek. A felsőbb szakiskolákat végzett ifjak előnyben részesülnek.

Az ösztöndij célja az, hogy az arra érdemesített törekvő ifjaknak megkönnyítse a kamara a szakmájukban való magasabb kiképzését s e célból gyamolítsa őket külföldi műhelyek, ipartelepek, vagy kereskedelmi vállalatok felkeresésében s ott leendő gyakorlati alkalmaztatás elnyerésében.

Akik az ösztöndijra pályáznak, igazolni tartoznak azt, hogy az általános feltételeknek megfelelnek, tehát családi és illetőségi viszonyaikat, szülőik vagyoni helyzetét, előképzettségüket, és nyelvismereteiket, erkölcsi magaviseletüket tartoznak bemutatni tanonkbizonyítványukat és munkakönyvüket s általában mindazon okmányaikat, melyekkel eddigi tanulmányaikat és sikereiket igazolni tudják.

Tartoznak továbbá leírni azt a tervet és azt a célt, amelynek kivételére az ösztöndiját kérik, tehát utazásuk tervét, időtartamát és tanulmány szerzésüknek egyéb kilátásba vett körülményeit.

Akik pusztán a 600 koronás állami ösztöndijra pályáznak, tartoznak ezt kérvényükben határozottan megjelölni.

A kamara az ösztöndiját három részletben folyósítja. Felét az utazás vagy tanul-

mány megkezdése előtt, a fenmaradó rész felét az utazás tartama alatt s az utolsó részt annak befejeztével.

A pályázati kérvények 1905. évi május hó 15-ig a debreceni kereskedelmi és iparkamarához nyújtandók be. Az utazás vagy tanulmányi munkába állás az 1905. év második felére tervezendő.

A kerületi kereskedelmi és iparkamara nevében:

Szabó Kálmán,
elnök.

Szávay Gyula,
titkár.

A nagy válság.

március 23.

Mohamed azt akarta, hogy a hegy menjen hozzá. Ez azonban lehetetlen! Vajjon mikor látja ezt be Mohamed és mikor megy ő a hegyhez?

Egyelőre a nagy történeti színjáték első felvonása véget ért. De ne tapsolj, hazám!

Hosszu, kinos szünet következik. Mikor ér ez véget? Talán ma. Talán újabb huza-vona, kapkodás lesz. De a nemzet nyugodtan várja a folytatást...

A vezérő bizottság előterjesztését a szövetség ellenzék nagygyűlése elvetés nélkül magáévá tette. Senki se szólalt fel. *Egyhangú volt a tünnető határozat: az ellenzék nem hagyja el őrhelyét, nem alakít kormányt a király programjának alapján, hanem hű marad a nemzet programjához és lehetetlenné teszi a kormányzást a nemzet akarata ellen.*

Az ellenzéki szövetség összetartása, hűsége annál erősebb, minél nagyobb veszedelem fenyegeti a hazát!

Az ellenzék ülése.

A szövetség ellenzék tegnap délelőtti tartotta meg közös nagy értekezletét, melyen megjelentek az összes ellenzéki pártok. *Kétszázkilenc képviselő volt jelen.*

Az ellenzék *egyhangú határozata* kimondta, hogy *ellenzéken marad, a korona álláspontja alapján nem alakít kormányt és az alkotmányellenes kormányt a parlamentben lehetetlenné teszi.*

Az értekezleten Kossuth Ferenc elnökölt. Mivel torokbaja van, felhívta Apponyit, hogy helyette tegye meg ő a vezérő bizottság előterjesztését.

Gróf Apponyi Albert: A gyöngéledő elnök helyett lehető rövidséggel mondja el a tényállást.

Mindenki előtt tudvalevő, hogy attól fogva, mihielyt a választások eredménye nyilvánvaló lett, a szabadelvű párt kisebbségbe jutott, a szövetség ellenzék pedig a parlament majoritásával lett, a dolog természete szerint a kormányalakítás feladata az így alakult parlamenti többségre hárult. A kérdés az volt, hogy lehetséges-e oly pártok közt, melyek nem egy elvi alapon állanak, mégis egységes, tartós munkaprogramot alkotni? Ez ügyben beható tanácskozások folytak, melyeknek tárgyilag véve az eredménye az lett, hogy a szövetség ellenzék koalíciós kormányt alakíthat, úgy hogy minden párt a maga elveinek fenntartásával megállapodott oly munkaprogramban, mely több évre elégséges lett volna a parlament munkálkodására. A szövetségben részt vett minden párt programjának találkozó pontjaiból állapított meg ez a munkaprogram, mely szerint a szövetség határidőre ala-

kulván, együtt marad mindaddig, míg a közösen megállapított programponokat keresztülviszi, megállapodott továbbá abban is, hogy a tárgyalásokat a szövetség ellenzék és a király között gróf Andrássy Gyula fogja vezetni. Ezt elfogadták a pártok s ezen az alapon indult meg a tanácskozások a felséggel, amiket gróf Andrássy Gyula vezetett nagy lojalitással, odaadással, gondossággal és bölcsességgel. (Zajos éljenzés.) Megjelölte a feltételeket s részletezte a munkaprogramot. Ez magában foglalta volna a november tizenhétedik határozat megsemmisítésén és megtorlásán kívül, amire nem kellett a felséggel külön alkudozni, mert ez a parlamentnek saját, külön belügye lett volna:

a választási reformot széles alapon,
a közigazgatásban azokat a reformokat melyek a jogvédelemre, a közigazgatás objektivitására, a közigazgatási hivatalnok hatalmi visszaélésének minden irányban való megszüntetésére vonatkoznak;
a gazdasági függetlenség és önállóság megteremtését, természetesen a kellő elővigyázattal, nem máról-holnapra, de erős határozottsággal, az előkészítő lépések gondos megtételével;

katonai téren nem a függetlenségi párt programjában foglalt pontok keresztülvitelét, hanem az ehez való közeledést vagyis a hatvanhetes alapon álló pártoknak azon programját, melyet minden párt támogathat s amelyet magáévá tett gróf Andrássy Gyula is. (Zajos éljenzés)

Ezenkívül jelezte volna a gondos ápolását az ország belügyeinek. Szorgos és gondos keresztülvitelét azon *szociálpolitikai reformoknak*, melyek a nép előtt tanúságot tettek volna arról, hogy a kormány nem pusztán ujone- és adóalanynak nézi a népet, hanem róla lelkiismeretesen gondoskodik.

Ezek az alapokon jöhetett volna létre a koalíciós kormány. Ezeket terjesztette volna elő gróf Andrássy Gyula ő felségének. Mint-hogy előrelátható volt, hogy a katonai kérdés elintézése különös nehézségekbe fog ütközni, minden prejudició nélkül, vagyis annélkül, hogy bármely pártra nézve e tekintetben valami lekötöttség mondatott volna ki, fölvetett, hogy a katonai kérdés *kikapcsolható lehetne a programból, ha a katonai kormány a koalícioprogram keresztülvitelének idejére lemondana az ujone-létszám felemeléséről s a katonai teher szaporításáról.*

Azok a tanácskozások, melyek a felség elé meghívott férfiak és a felség közt folytak, természetesen diszkréték és azok nem kerülhetnek a nyilvánosságra. Ezekről és ezek részleteiről tehát beszélni nem lehet. De azok, akik meghívtak, egymás között tanácskoztak és utólag is közölték egymással a kihallgatás részleteit és kiderült, hogy a szövetség ellenzékhez tartozó férfiak mind egyöntetűen nyilatkoztak s kiderült, hogy végeredményében az a tájékoztatás, melyet a szövetség ellenzék férfaitól a király nyert, egyöntetű volt. Természetesen árnyalatokban voltak eltérések, mert voltak, akik a katonai kérdésekben nem a saját programjuk alapján, de a nemzeti közszükség hangsúlyozása mellett képviselték katonai téren a nemzeti követeléseket.

A végeredmény az, hogy a felség most hívatta gróf Andrássy Gyulát és értesítette, hogy a koalíciós kormány megalakulásának

feltételei közül azok, melyek a belügyre vonatkoznak, nem ütköznek akadályokba és ezen kérdésben a megalakulandó kormány teljesen szabad kézzel járhat el. A gazdasági függetlenség és önállóság kérdése, mely a tárgyalások megkezdésekor tisztán állott, a későbbi tárgyalások során kissé összebonyolult és elhomályosult; mert az osztrák kormány nyal való megegyezés és a törvénytelenül létrejött német kereskedelmi szerződés feltétlen elfogadása követeltetett, ami eszköz lehet arra, hogy a gazdasági függetlenség létrejötté egyszerűen megakadályoztassék. Ezt talán még sikerült volna eloszlatni, de a katonai kérdések terén az uralkodó elhatározása az, hogy a szabadelvű-párt kilences bizottsága által megállapított programmon túl a nemzet semmiféle igényeit teljesíteni nem hajlandó, viszont azonban a katonai kormány a főbb követelményekről: a 450 milliós teheremelésről és az ujonclétszám szaporításáról nem hajlandó lemondani. (Nagy zaj.) Ebben a pillanatban ez a befolyezott helyzet, melyen nincsen módunkban változtatni. Ő felsége gróf Andrássy Gyulát hajlandó lett volna kabinetalakítással megbizni a szövetséget ellenzék részvételével, mely nélkül Gróf Andrássy Gyula nem is volna hajlandó semmiféle kormányalakítást vállalkozására, ha az új kormány a nyelvre és lobogóra vonatkozólag igényeit a maga programjából kizárja, de egyúttal a katonai kormány által követelt teheremeléseket vállalja. A kérdés most már az, hogy belemehet-e a szövetséget ellenzék ily körülmények közt koalíciós kormány alakításába? A vezérőrbizottságnak az a felfogása, hogy a kormányalakításba a szövetséget ellenzék bele nem mehet. (Zajos éljenzés.)

A vezérőrbizottság tehát azt a javaslatot terjeszti a szövetséget ellenzék nagy gyűlése elé:

határozza el az ellenzék, hogy minden további tárgyalást megszakít, teljes egyetértésben, a szövetség érintetlen fentartásával ellenzék marad, a korona programja alapján kormányt nem alakít és minden törvényes eszközzel megakadályozza a nemzetellenes kormány működését. (Zajos felkiáltások: Elfogadjuk! Esküszünk, hogy rabok tovább nem leszünk!)

Senki se szólalt fel. A képviselők felugráltak és esküre emelt kézzel határozottá emelték a javaslatot,

Ezzel a kocka eldőlt.

Andrássy a királynál.

Gróf Andrássy Gyula délután egy óra körül megjelent a várpalotában és negyvenpercig tartó kihallgatáson volt a királynál.

Jelentést tett az ellenzékekkel folytatott tárgyalásokról, bejelentette a szövetséget ellenzék határozatát és visszaadta a király kezébe megbízását.

A király ezt tudomásul vette.

Ezzel Andrássy szerepe mint királyi megbízotté véget ért.

A királytól eltávozván, Andrássy arra a kérdésre, hogy mi fog most már történni? azt válaszolta:

— Valami új fog történni! Hogy mi esoda? azt nem tudom.

Mi lesz?

Teljes sötétség. Csillagtalan, rideg éjszaka. Senki se tud semmit. A politikai körök izgatottságán kívül semmi se bizonyos.

A legképtelenebb hírek keringtek este. Khuen-Hédervary merész alkotmánytipró terveit emlegették. Majd arról beszéltek, hogy gróf Tisza Istvánt a király sürgősen magához hívatta.

Valószínű, hogy Tisza a legközelebbi órákban kihallgatásra megy a királyhoz, hogy javaslatot tegyen a további teendők tekintetében.

Lesznek-e új kihallgatások? lesz-e új kormány még ma? vagy holnap? senki se tudja?

Alkotmány nélkül.

Egy ellenzéki vezérőri a következő kijelentést tette:

Amíg meg van az alkotmányosságunk legalább a látszata és azt úgy ahogy megőrizni igyekeznek, mi is megmaradunk a békés törekvéseknél.

Azonban hadüzenettel szemben, nekünk is fegyverhez kell nyulni, természetesen még ebben az esetben is a parlamentarizmus fegyverei között válogatunk.

Akik holmi átmeneti, szürke, parlamenten kívüli miniszterium eszméjét fölvetették, vagy nem ismerik a mi sajátos viszonyainkat, vagy szántszándékkal félrevezeték a koronát.

Az ilyen miniszteriumnak többsége nem lesz, egyetlen akarata sem teljesülhet, tehát nem kormányképes. Ha mégis kormányozni akar, lehetetlenné tesszük. Ex-lex-ben házfelosztás csak akkor lehetett, mikor az erőszak szolgálatában állott a többség. Ma a többség törvényes alapon áll és semmiféle törvényszegést meg nem enged. Ex-lexben nem lehet Ház felosztás és nem lehet választás. Nem is lesz. A mit Apponyi annak idején megígért, hogy szükség esetén a Ház felosztása után is megmarad helyén, most a többség részéről be fog következni.

Az ex-lex csak akkor szűnik meg, ha a nemzet óhaját teljesítik. Marad egy harmadik és utolsó módus: **A fegyveres erőszak.** Azt hiszem erre ma már nem kerülhet a sor!

A mi részünktől csak türelem nyugalom és kitartás kell. A passzív rezisztencia meghozza gyümölcsét. Hamarosan meglesz minden, amit kívánunk. Ha sokáig várunk, kamat is lesz érte!

A király lemond?

Egy szabadelvű párti politikus így nyilatkozott tudósítónk előtt:

A helyzet vigasztalan és a következők végzetesek lehetnek. Évszázadok óta mereven ellenkező nézetek kerültek újból szembe.

A nemzeti törekvés teljesen szemben áll az udvari körök érdekeivel. Az udvari intrika erősen szövi a selyem zsinórt, melylyel meg akarja fojtani a magyar törekvéseket.

Mi egy páran ösmertük a dolgok ilyen állását s Tisza grófot is ezek az intenciók vezették kormányzása ideje alatt.

Ő felsége alkotmányos érzése rég egyetlen bástyája volt a magyar alkotmányos életnek. Az utóbbi idők eseményei azonban az udvari intrikáknak tág teret nyitottak és az udvari centralisztikus törekvések mindjobban uralomra jutottak.

Ő felsége méltányossági érzete sokban segített elő ezen ugynevezett kamarilla tö-

rekvéseit. A király ugyanis mindjobban bevonta az uralkodás teendőibe a mostani trón örökösét is.

Magyarország ellenségei nyíltan támadták a magyar törekvéseket s az a kevés jóindulat, mely az udvar körében szimpátiával viseltetett a magyarok iránt eltörpült a nagy befolyású urak akciójával szemben.

Tudom, hogy a dolgok ilyen állása az uralkodót teljesen oda vitte, hogy ma Ferenc Ferdinánd megkérdezése nélkül semmit sem tesz. A trón várományosa pedig mit se akar tudni Kossuthék kívánásairól, a magyar vezényleti nyelvről s önálló vámterületről.

Félek, hogy rövid idő múlva ő felsége aki beleunt az uralkodás súlyos gondjaiba, fiatalabb kezekre bizza azt.

Nagyon könnyen beállhat az a fordulat, hogy a király lemond és Ferenc Ferdinánd veszi át az uralkodását.

Egyház és iskola.

Lelkész meghívás. A szatmári egyházmegyébe kebeleztet tiszabecsi ev. ref. egyház megüresedett lelkesi állására a napokban Gáborjáni Szabó Mihály mezőlaki lelkeszt, a dunántúli egyházkerület pápai egyházmegyéjének egyházi aljegyzőjét, akadémiaink egykori jeles növendékét hívta meg egyhangulag.

Tollhegyen.

Karcolatok.

A városban mindenfelé a várható sötét időkről beszélgetnek.

Különösen a kávéházi asztaltársaságok festegetik falra az ördögöt, fekete kávé mellett. Persze most még csak inkább egymással évelődve, tréfásan. De azért a nevető arcokon át-átsuhan már a szomorú sejtések árnyéka.

Jön az erőszak, az alkotmány felfüggesztése, a golyó és akasztófa... És megzendül a nóta: Mindnyájunknak el kell menni!

Itt aztán Debrecenre fordul a szó.

Debrecen mindig negyvennyolcas volt; most is mind a három követe ellenzéki. Debrecenben ember emlékezet óta mindig legtöbbet és legtüzesebben énekelték a Kossuthnótát.

— Jó, jó! énekelni énekelték, — jegyzi meg egy keserű hazafi. — Könnyű azt fujni, hogy Mindnyájunknak el kell menni... de amikor igazán mindnyájunknak el kell menni, Debrecen ősi szokás szerint — itthon marad!

* * *

Némelyik szalmalángu hazafi már anyyira tűzbe borul a bekövetkező rendkívüli idők rémlátásaitól, hogy a Bika kávéház ablakából kezdi kiszemelni az alkalmas lámpavasakat, a melyekre mint torlaszok királya vagy mint bakó Bécs szolgálatában felhuzatja az ellenfeleit.

— Négy-öt lámpavas hamarosan gyümölcsöt terem, annyit mondhatok! Az elsőre kerül a szabóm, a másodikra a suszterem, azután jön a házi uram, majd a szövetségi eljáró, utoljára maradnak a politikai ellenfeleim!...

Ime, ilyen golyó- és akasztófa humorral mulatnak az emberek mostanában Debrecenben.

Tetszik ismerni azt a mókát, hogy két ellentétes forgalom, két össze nem függő szó a kérdés s meg kell rá felelni: hogy illik ez össze?

Például: Fedák Sári és ügető verseny, hogy illik ez össze?

Ügetünk Sári nélkül.
Neheztel bár, de végül
A publikum kibékül.

Igy illik ez össze.

De most a Csokonai-kör és a debreceni szintársulat oly kérdést adott fel, melyre igazán bajos kadenciát találni.

Pénteken mutatják be ugyanis Vályi Nagy Gusztáv pályadíjat nyert színművét. Ugyanekkor (ugyanabból az alapítványból) megvendégelik a karszemélyzetet. Már most Csokonai-kör és a színigazgató együttesen meghívják a közönséget a színházba és a kóristák vacsorájára. És felhívásukban ezt írják:

A debreceni művelt közönségnek a karszemélyzet vacsoráján való részvétele bizonyára növelni fogja a Tegledi K. László féle drámai pályázat jelentőségét...

Véges eszünk megáll. Hogyan emelheti egy kórista-vacsora egy drámai pályázat jelentőségét?

Hogyan illik ez össze?

Pályadíjat nyert mű és nagy jelentőség
Ép oly ritkaság: mint: kórista és bőség!
Igy illik ez össze!

* * *

Miniszterelnök kerestetik. De bajosan akad!... Budapest legalább — seuki se mer köcsögkalapot viselni!

De már király inkább találkozik.

Nemesak a budai várpalotában van ugyanis király, hanem Debrecenben is él egy. Még pedig nagyon népszerű és kedves. Szávay Gyula a neve.

Hogy mivel szolgált rá a király címre Szávay? Megmondom.

Ugye bár az is teljesen királyi szokás és királyi kiváltság, hogy a hol a király személyesen nem lehet jelen, oda — képviselőjét küldi. A király személyének kiküldött képviselőjét ilyenkor ugyanaz a tisztelet veszi körül, ami a királyt megilleti.

Nos tehát ezen az alapon állítom, hogy Szávay a debreceni király?

Szávay Gyulát ugyanis meghívták egy lakomára. A Csokonai kör jó öreg szolgálja hordja körül a hívogató ívet, melyre a résztvevők aláíratkoznak.

Ezt a lakomára jelentkező ívet Szávay Gyula is aláírta. Neve mellé azonban odajegyezte, hogy:

Aligha leszek itthon, de a fiam — képvisel!

NAPI HIREK.

Választási napló.

Április 3. Vác.

Április 4. Sopron Szeged, Győr.

— **Városi közgyűlés.** E hónap 30 án rendes közgyűlést tart a város. Ezen a közgyűlésen végre valahára megveszik a Csokonai szülőházát közművelődési célokra. A tárgysorozatot egyébként még nem állították teljesen össze. Ezért Kovács József előzetesen a következő értesítést küldte szét a törvényhatósági bizottság tagjainak:

Ertesítem a városi törvényhatósági tag urat, hogy legközelebbi törvényhatósági bizottsági rendes közgyűlésünk a folyó 1905. év március hó 30-ik napján fog megtartatni a tárgysorozata összeállítását most készíti elő a városi tanács, és az, annak idején szokott módon közölve lesz. Addig is azonban tisztelettel tudomására hozom, hogy ezen rendes közgyűlésen a közigazgatási bizottságban egy üresedésben lévő tagsági hely, titkos szavazással, választás útján fog betölteni és két névszerinti szavazás is történik, nevezetesen: a város tulajdonát képező elpi 18 hold 663 négyszögöl területű szántó- és kaszáló-föld elidegenítése felett második, — a kereskedelmi és iparkamara tulajdonát képező hatvan-utca 23. számú háznak kulturális célokra megszerzése tárgyában pedig: harmadik ízben. Debrecen, 1905. március 20. Kovács József polgármester.

— **Uj aranygyapjas lovagok.** Mint értesülünk, a sokat emlegetett három magyar aranygyapjas kinevezése már a legközelebbi napokban tényleg megtörténik. Az új aranygyapjasok lesznek: Csekonics Endre gróf, Zselénszki Róbert gróf és Csáky Albin gróf.

— **Gyűlések a kamarán.** A kereskedelmi és iparkamara kereskedelmi osztálya e hó 23-án, ma esütörtökön délután 4 órakor ülésezik, Szent-Királyi Tivadar elnöke alatt, a gyűlés több közgyűlési tárgyat készít elő és folyó ügyeket intéz el. Egy kerületi gyáripari hitelszövetkezet létesítésének módozatai megállapítására kiküldött bizottság pedig szombaton délután 3 órakor ülésezik, szintén a kamara gyűléstermében.

— **Véresre vert szerkesztő.** Bécsből táviratozza tudósítónk, hogy ott tegnap délután nagy feltűnést keltett egy utcai botrány. Dr. Schneeberger tekintélyes ügyvéd nyílt utcán véresre korbácsolta a Neues Wiener Journal főszerkesztőjét, mert ennek lapja azt írta, hogy Schneeberger felesége elválik a férjétől és Körber dr. volt osztrák miniszterelnökhöz megy feleségül.

— **Hamis pénzek forgalomban.** Az utóbbi időben sűrűn fordul elő, hogy a közönség köréből, különösen a kereskedők közül többen panaszkodnak a rendőrségnél, hogy hamis pénzzel megkárosították őket. — Tegnap is küldtek fel néhány ilyen hamis pénzdarabokat, melyekből leginkább öt koronások, két koronások és husz filléresek vannak forgalomban. A rendőrség ezúton hívja fel a közönség figyelmét, hogy amikor hamis pénz kerül kezeikbe, ne csak a pénzdarabot küldje be, de jelentse fel az illetőt is, akitől kapta, mert ez a nyomozást nagyban megkönnyíti. A forgalomban levő ezüst pénz utáztatokat, melyek alig különböztethetők meg a valódi pénztől, különösen arról lehet megismerni, hogy könnyebbek, a színük élénk, acél-szürke és erősebb megpendítésnél nem olyan tömörségűek, mint az ezüst.

— **Békelítő bizottsági ülés.** E hó 28-án délután 4 órakor az ipartestületi békelítő bizottság Vetéssy Béla iparhatósági biztos elnöke alatt ülést tart, melyen magánfelek vitás ügyei nyernek elintézését.

— **Meghívó.** A „Siketnémákat Gyámoltó Debreceni Egyesület” március hó 31-én délelőtt 11 órakor a vármegyeház nagytermében rendes közgyűlést tart, melyre az egyesület alapító és rendes tagjait az elnökség ez úton is meghívja. Tárgy: 1) Jegyzőkönyvhitelesítő kiküldése. 2) Az igazgatótanács jelentése az egyesület múlt évi működéséről. 3) A felügyelőbizottság jelentése a pénztár állapotáról és a felmentvény megadása feletti határozat. 4) Az évi költségvetés megállapítása. 5) A felügyelő bizottság tagjainak választása. 6) Esetleges indítványok tárgyalása, melyek a közgyűlés előtt

legalább 3 nappal az igazgatótanácsnál beadattak. Debrecenben, 1905. márc. 21. Rásó Gyula kir. tan. alispán, egyesületi alelnök.

— **Az Andrássy-szobor leleplezése.** Budapestén valószínűleg még ez év október havában meg fog történni. Maga a szobor már ott áll a parlament palotája előtt, annak déli homlokzatánál levő, most készülő kis parkban. Természetes, hogy a leleplezésig nem bontják le a szobor körül az óvó fabódét, de azon belül még lesz dolga a szobor megalkotójának, Zala Györgynek. Az ő feladatát képezi ugyanis még két domborműnek az elhelyezése: az egyik, mely a berlini szerződést ábrázolja, mint egyik legkiválóbb alkotását Andrássy Gyula külügyminiszteri működésének, most öntik egyik hazai öntőműhelyünkben. A másik relief Andrássy miniszterelnök működésének legfontosabb mozzanatát fogja ábrázolni, a király megkoronázását. E dombormű is teljesen készen van már, egyelőre csak agyagban. A koronázást, mint értesülünk, ma délután fél 5 órakor fogja megbírálni Zala városi tanács elnöke, Andrássy szobor nagybizottsága, melynek elnöke Tisza István gróf miniszterelnök. A domborműt azt a pillanatot ábrázolja, midőn Andrássy mint miniszterelnök és Simor akkori hercegprímás a Mátyás-templom főoltára előtt térdelő királyunk fejére teszik a szent koronát. — A reliefen az akkor szerepelt történelmi alakok első sorban megdicsőült királynéknak élethű alakja is láthatók.

— **Szakosztályi választmányi ülések.** Az ácsok és cipészek e hó 27 én, a csizmadia pedig 28-án az ipartestület tanácstermében szakosztályi választmányi ülést tartanak, melyen a legközelebbi előjárásági ülést tárgyait készítik elő.

— **Halálozások.** Az anyakönyvi hivatal halálozási osztályánál a következő halálozások jelentettek be: Nagy Sándor ev. ref. 64 éves, Szász Imre ev. ref. 20 éves, Csobán Gyula ev. ref. 2 éves, Gacsárdi Eszter ev. ref. 2 hónapos, Kovács József r. kath. 2 napos, Posta Juliánna ev. ref. 15 éves.

— **Házi est az Abelesz-intézetben.** Szépen sikerült házi estét rendeztek az Abelesz-intézet növendékei. A megjelent közönség nem győzte tapssal, éljenzessel hálálni a ritka élvezetet, melyben az ügyesen összeállított műsor, az előadók buzgóssága s a rendezés ötletessége részesítette. Bevezetésül Tauszig Sándor adta elő Szántó Armin tanár A sirás szerepe a nőknél című elméleti mulatságos felolvasását. Utána Fülöp Annuska, egy bájos kis leány, költeményt szavalott. Majd az Irénke születésnapja című vígjáték előadása következett. Az összes szereplők nagy sikert arattak a kis darabban. Különösen kitűnt Schön Ilonka úde megjelenésével és ötletes játékával Mariska szerepében. Nagyon tetszett a főszerpben az elragadó kedvességű Svare Irénke. Feltűnést keltett Friss Rózsika s hozzájárultak a nagy siker kivívásához: Ehrenreich Dóra, Fülöp Emma, Klein Herminka, Fischer Erzsike, Fisch Ilonka és Zinner Etelka is. Az est egyik fénypontja volt a Bakfis magánjelenet előadása, a miben Svare Erzsike remekelt. Ezután német vígjátékot játszottak, a minek ugyan magyar iskola házi mulatságán se helye, se értelme nincs. Klór Sándor nagy hatással adta elő az Orr című vígjátékot, Mezei Miklós pedig a Kakasülön című Remekül lejtették a magyar tancot Klein Herminka és Fülöp Emma. Végül két élőképet mutattak be. A kitűnő rendezés Lakos Katka, Bloch Etelka, Pollák Teréz és Szántó tanár érdeme. A sikerült előadásokat tánc követte kiválóan kivirradtig.

— **Magyarok özönlése Amerikába.** A Bevándorló című amerikai folyóirat most érkezett számában olvassuk a következő szomorú jelentést: Sajnálkozva jelentjük, hogy a Magyarországból való bevándorlás nemcsak hogy nem esőkken, hanem egyre nagyobb arányokat ölt. Így a múlt héten 4133-

an jöttek Magyarországból a new-yorki kikötőbe. Nemzetiségek szerint 1430 magyar, 1654 tót, 729 sváb, 262 horvát és 58 oláh.

— **Hetvenhárom éves öngyilkos.** Párisból táviratozza tudósítónk: Proust Antal volt szépművészeti miniszter ma föbe lötte magát és azonnal meghalt. A 73 éves öreg ur szerelmes volt egy fiatal leányba s szerelmi csalódása kergette őt a halálba.

— **Növendékek hangversenye.** A debreceni zenede e hónap 26-án vasárnap délelőtt 11 órakor közép osztályu növendékei haladásának bemutatása végett hangversenyt rendez. A hangverseny műsorán, mely 13 számból áll, Balogh Zsigmondné, Steinaecker Viola, Domanczyk Mária, Füredi Samuné, Füredi József, Brück Gyula, Hites Lajos tanárok növendékei: Gáll Etelka, Simonffy Irén, Harmath Teréz, Neubauer Jolán, Killer Margit, Nagy Margit, Nagy Erzsébet, Rajczy Anna, Kulesár Gizella, Zádor Ilona, Csanak Géza, Pintér Lilly, Berki Gyula, Jánosi Margit, Greczkó Ilona, Ditrích Margit, Kondrád Ilona és Rákos Alice szerepelnek.

— **Jules Verne haldoklik.** Egy kevészavú párisi sürgöny azt jelenti, hogy Jules Verne, a világhírű, kitűnő író halálán van. Már az orvosai is lemondtak az öreg író életéről. Néhány év előtt megvakult a nagy-szerű aggyastán, de azért nem maradt télen, regényeit, melyeknek olvasásakor az egész világon felesillan az ifjuság szeme, azontul diktálta. Betegségének csak legutolsó napjaiban hagyta abba a munkát a zseniális álmodozó, akinek betegágya felé most mély részvéttel fordul a világ tekintete.

— **Keletázsiai szaktudósító.** A kereskedelemügyi miniszter Pirnitzer Gyula szaktudósítót Kelet-Ázsia nevezetesen Elő- és Hátsó-India, China és Japán gazdasági viszonyainak a hazai kivitel szempontjából a helyszínen leendő tanulmányozására szaktudósítói megbízással kiküldötte.

— **A bibliás Japán.** Az angol biblia-társaság japáni kiküldötte, mint Londonból írják, most küldötte meg a társaságnak évi jelentését. E szerint Japánban évről-évre több bibliát osztanak szét és adnak el. Eltekintve a Mandzsuriába küldött 233.000 darabból, magában Japánban 103.600 bibliát adtak el a múlt évben, tehát 20.000-rel többet, mint 1904-ben. Öt év alatt egy milliónál több példány került japáni kezekbe.

— **Alvásközben meglópták.** Hajzer Bálint nagyseresi lakos az elmúlt vasárnap valamilyen ügyének elintézése végett berándult Debrecenbe. — Dolgát elvégezve betért egyik külsősori koresmába, hol többet talált beszédni a jóból, mint kellett volna. Erősen pityókás állapotban indult hazafelé, jobbra-balra dülöngve az uton. A város szélén lábait megtagadták a szolgálatot és végigterült a földön, honnan egyhamar nem is kelt fel, mert úgy elnyomta a buzgóság, hogy arra sem ébredt fel, mikor valaki alvása közben lehuzta róla kabátját, melyet az ügyes tolvaj persze magával is vitt. Csak amikor felébredt, látta, hogy nincs rajta a kabát! E-t a tapasztalatát nem is késett nyomban a csendőrséggel tudatni, a mely a nyomozást megindította.

— **A régi haragosok.** Tapolcáról írják: Fülöp Márton és Poor Lajos zalamonoszlói lakosok régen haragba voltak egymással és midőn tegnap az utcán találkoztak Fülöp revolveréből kétszer rálőtt Poorra, ki életveszélyesen megsebesült. — Fülöpöt elfogták.

— **Adományok a hírlapíró-szövetségnek.** A Debreceni helyi vasut r. t. az előző években gyakorlatba vett szokása szerint ez évben is 50 koronát szavazott meg a vidéki hírlapírók országos szövetsége segélyalapja javára és azt Szávay Gyulának, mint a hírlapíró-szövetség alelnökének adta át, ki viszont a szegedi központi pénztárba haladéktalanul beküldötte. Ezen kívül még a következő adományok érkeztek a Szövetség elnökségéhez: Torontálmegyei takaré-

és hitelbank (Mayer Rezső nagybeeskereki szerkesztő utján) 50 kor. A Győrvárosi és megyei takarékpénztár (a Győri Hírlap utján) 50 kor. Háromszéki takarékpénztár r. t. Sepsi-Szt.-György 20 kor. és a Szegedi hitelbank r. t. 20 kor. A szövetség pártoló tagjai közé újabban belépett Frankl Sándor csornai laptulajdonos.

— **Uj japáni adók.** A japáni kormány f. évi január 1-től a következő új adókat, illetékeket és vámokat stb. léptette életbe: Földadó, üzleti adó, jövedelmi adó, gyógyszeradó, Sake pálinkaadó, cukorfogyasztási adó, szeszadó, bejegyzési illeték, tézsdadó, vadászati adó, bélyegadó, chek-bélyegilleték, bányajogadó, aranypor gyűjtési és forgalmi adó. Az új vámok a kihirdetéstől számított 6 hónap alatt lépnek életbe, az örökösödési adó 1905. évi április 1-én, a sőgyeduraság 1905. június 1-én, a textilgyártmányokra kivetett illeték (a gyapjuszövetek kivételével) 1905. február 1-től, a bejegyzési illeték ingatlanok és hajók után április 1-én és a bányajog után fizetendő illeték a bányatörvény-nyel egyidejűleg lép életbe.

— **Ellopott szárnyasok.** Bus arceal állított be a rendőrségre Tóth Mátyásné Emerik-telepi lakos, nagy sopánkodások között panaszkodva, hogy e hó 19-én valaki nyitva felejtett tyukólából három ártatlan tyukot ellopott. — A csendőrség a tettest keresi.

— **LETZTER JOZSEF** fényképészeti festészeti és fényképnagyítási műterme Piac-utca 44. d. Ujjalussy-ház. Allandó fényképek-állítás a műterem kapubejárataánál levő kirkatban.

— **Akinek pénze nincs,** de szüksége annál több, az menjen Kaiser Salamonhoz (Hatvan-u. 2.) hol a legelegánsabb női és férfi ruhakelmék, kész öltönyök és felöltők, szőnyegek, garnitúrák, vászruk, képek, tükrök és minden elképzelhető dolog a legjutányosabban heti 1 vagy 4 korona részletre kapható. — Ugyanott egy kereskedelmit égett könyvelő felvétetik.

— **Mentze Henrik** ujdonságok áruházában nagy változás és átalakítás miatt az összes raktáron levő áruk *rendkívül leszállított áron* adatnak el. Egyes áruk, melyek teljesen kiáruultatnak *gyári áron alól is.*

Csak kormány legyen!

Ollózás az okos lapokból.

március 23.

A hazai éle lapok szörnyen dühösködhettek: a komoly politikai lepedők eleszik előttük a kenyeret, sőt még az ötletmorzsákat is!

Igazán pokoli mulatság mostanában a szabadelvű értelemben rendületlenül kitaró újságok hasábjain böngészgetni.

Mennyi müharag, mennyi elfolyt irigység, mily káromság a nemzeti követelések hullái fölött!

A legtöbb újság, mely még mindig a Tisza vizét issza, a munkát emlegeti s kenyeret. A nemzet dolgozni akar, a nemzetnek kenyér kell, nem magyar vezényszó.

A nemzet békére szomjuhozik s nem bánja, még tíz-husz évig, vagy akár örökre is közös marad a hadsereg és a vámterület, csak a dísznökat ne pusztítsa vész, buza és bor bőven teremjen, a burgonya olcsó, a hízott ökör meg drága legyen!

Az ördög tudja, honnan veszik ezek a böles hírlapok ezt a sok ész! De nagyon okosak, annyira bizonyos

Egy eszmét leszakítok és össze kötök a tollas magyarok vadvirágaiból. Hadd lássa a közönség, mit legel az okos sajtó, mikor haragszik a hazafiakra és türelmetlenül várja az új kormányelnököt.

Ime egy kis mutató.

Egy érzékeny lapból, mely nagyon ideges:

Zászló mit ér, mit ér a nyelv nekem?
Kormányt kíván, kormányért ver szívem!

Egy vidéki félhivatalos vezércikkéből:

... A király nem enged. Ehez joga van. De mért nem enged a koalíció? Erre nem kapott mandátumot senkitől. A nemzetnek mindennek előtt kormányra van szüksége. Ha kormány van: minden lesz! Mi jól tudjuk, hogy kiváló államférfiak készek bármely pillanatban kabinetalakításra. Am jó: vállalkozzanak erre az öblös hangu hazafiak. Legyen vége a komédiának! Fogadják el a király programját. Ha pedig a győzedelmes koalíció, a tigrisek féltelmes csoportja tovább nyárog csupán, de eselekedni nem mer, akkor a ragadozó kosztümöt levethetné legalább és megengedhetné komolyabb embe-
reknek, hogy ne engedjék egészen a posványba sülyedni az országot.

Egy magvasan előkelő nagy lapból:

Nos, ők most egy kicsit megtáncoltatják a koronát. Jövevény uraknak kitűnő mulatság.

De még az is megtévesztés, ha a koalíció programját és merev magatartását a koalíció akaratának vesszük. Ebben a koalíciós többségben van egy rejtelmes kisebbség, mely markában tartja a többséget. A mit a parlamentben mint kisebbség kezdtek: az obstrukciót és terrorizálást, azt most a parlamenten kívül folytatják: terrorizálni a koronát, terrorizálni a maguk embereit. A koalíció szilárd, a koalíció nem enged, a koalíció megbonthatatlan! A ki ezeket a nyilvánosságba röpitett jelszavakat hallja s egyben tudja, mi történik ebben a koalícióban, hogy utálja egyik a másikat, hogy gyanúsítja a legvezérből s hogy kommandírozni a közlegényeknek: a ki csak némiképpen látja, hogy korona és koalíció között nincs akkora nézeteltérés, mint a koalíciós politikusok között; az elképedne a szemfényvesztésen, mely abban az ugynevezett egyértelműségben lappang. Suhogó, csattogó ostort érez mindegyik a hátán, baljóslatu fényvetés, vérdermesztő inzultus környékezi minden egyesüket. A ki mást mer gondolni, az gyanus, a ki esetleg másképp cselekednek, az áruló! Ki vállalja manapság ezeket a mérgezett esetlegeket? Ki tudhatja, mire képesek azok a titokzatos néhányan, a kiknek a nevét sem lehet tudni, csak mindenki érzi, hogy vannak, hogy hatalmaskodnak, de mindegyik csak a másikban sejtí? Egy rémes maffia ördögi nyomása alatt áll elő a koalíció egysége és fojt meg minden józan ész és minden megdöntött cselekedetet.

Egy szürke veréb így csiripol:

Vakmerő politikai kalandosok előre lakájnak nevezik azt a férfit, a ki e válságos körülmények közt kormányalakításra vállalkozik. De a haza jövőjét, az ország megmentőjét, a nemzet új Messiasát ez a csufondáros feszít meg! kiáltás ne tegye ingadozóvá, csak rajta, bátran! A nép áldása fogja üdvözölni, mielőtt a vár kapuján mint deizignált miniszterelnök kilép. Mert kormány kell az országnak és üres szinoklás!

Kormány... akármilyen! csak kormány legyen!

SZINHAZ.

* A népszinmű multja és jövője.

Erről a témáról elkezik Bereik Árpád, a kiváló író. „Az Ujság” legutóbbi számában. A népszinmű multjáról és jövőjéről szól Bereik, csak a népszinmű jelenéről nincs mit mondania, mert jelene, az nincs. Vagy a hogy talblóan ő fejezi ki magát: a jó magyar táncot kiszorította a báltermekből a boszton és még a szupé-esárdást is boszton lépésre járja az aranyifjuság. Abból az alkalmából elméledik Bereik a népszinmű sorsán, hogy a Nemzeti Színház tegnap Szigligeti emlékére előadta a „Szökött katonát”. Szigligeti az első mestere a magyar népszinműnek s azt oly időben honosította meg a szinpadon, a mikor ezzel a magyarosításnak rendkívüli előmozdítója lett. Találón jellemzi Bereik a Szigligeti és mellette a Szigeti József népszinműveit, melyekben még az uriosztály nagyon előtérben áll, míg a Tóth Ede és Csepreghi-féle későbbi népszinművek tisztán a népszinművei. A népszinműnek ezt a második korszakát a Blaháné művészete emeli a népszinmű fénykorszakává, méltán lehet tehát azt a korszakot Blaha korszaknak nevezni. Vácolja Bereik a népszinmű emelkedését, mely a Népszínház megnyitásával bekövetke-

zett és rámutat a tökéletes elernyedésre. Új feladatok várnak most az írónak, a ki a népszinmű felújítására törekednék, mert a népek is új alakulásával állunk immár szemben. Addig azonban, a míg ez az új író megteremti az új népek új népszinművét, a régít kell ápolni — mondja Bercik — s az írónak a nép közé kell menniök, a nép közé, mely a nemzeti lélek ősforrása.

* **Gábor diák.** Holnap ugynevezett helyi bemutató előadás lesz: Vályi Nagy Gusztáv tehetség fiatal kezdő pályadíjat nyert, debreceni tárgy történeti szinművét mutatják be, melynek Gábor diák a címe. A darab a török h dolság idejében játszik.

TAVIRATOK.

Az orosz-japán háború.

London, márc. 22. A Standardnak jelentik Tokióból tegnapi: Kajuan megszállásával valószínűleg abbahagyják a japánok az oroszok kemény üldözését. A japánok márc. elseje óta száz mérföldnyire nyomultak előre. Az orosz hadsereg Mukden és Tienling bevételére óta rendkívül bizonytalan helyzetben van, mert a gazdag kínai élelmezési források, a melyek nekik jó szolgálatokat tettek, most zárva vannak előttük.

Bombamerénylet Varsóban.

Varsó, márc. 22. Tegnep este ismeretlen tettesek bombát dobtak egy járőrre a Volszka uton. Négy katona, két rendőr és egy esendő sulyosan megsérült. A szomszédházakban bezúzódtak az ablakok. A tettesek elmenekültek.

Egy postatiszt szerint, aki szemtanu volt, hárman voltak a tettesek. A négy katona a bialstocki ezredből való. A járókelő emberek közül is tizennégyen megsebesültek, heten sulyosan és heten könnyen. A sulyos sebesülteket kórházban ápolják, a többiek házi ápolásban részesülnek.

Tegnep este százhuszonnyolc tanuló elfogtak, mert kisebb társaikat az iskola elhagyására biztatták.

Az orosz forrongás.

Pétervár, márc. 22. A Kavkaz holnap a következőt hozza: 18-án éjjel a saropani kerületben öt birtokon tüzet gyújtottak. 19-én éjjel Murat hereegnő Zugditi birtokán 300 paraszt fegyveresen ellentállt a rendőrségnek. Ut felbujtó letartóztatása után a tömeg körül vette a rendőrséget és az elfogottak szabadon bocsátását követelte. — A midőn ezt megtagadták, a tömeg löni akart az őrségre. Ez kénytelen volt tüzelni, minek következtében többen megsérültek. Ugyanez éjjel Didinikája faluban felgyújtották az irodákat. Több parasztot letartóztattak.

A német császár Tangerben.

London, márc. 22. A Standard jelenti Tangerből tegnapi: A lakosság különösen a bennszülöttek körében nagy a lelkesedés a német császár küszöbön álló látogatásán. A diplomáciai körök ma összegyűlnek, hogy megállapodjanak a fogadtatás részleteiben. A marokói kincstár 16 000 dollárt állapított meg a fogadtatás költségeire.

A Szimplon alagut megnyitása.

Bern, márc. 22. A szövetségi tanács meghívására Viktor Emánuel király azt felvette, hogy résztvesz a Simplon-alagut megnyitási ünnepségén. A király be fogja járni az islebrigi vonalat, ahol hivatalosan fogadják, de Breigen túl nem folytatja útját. A tisztelgések tisztán hivatalos jellegűek lesznek. Lausanneban és Milánóban valószínűleg nyilvános ünnepségek lesznek.

Budapesti gabonatözsde.

(Déli zárlat.)

Buza kínálat vételkdv mérsékelt, Bányai irányzat mellett 18,000 métermázsa került forgalomba 5—10 fillérig olcsóbb áron. Egyéb gabonaneműek közül rozs 10 fillérral olcsóbb, tengeri változatlan, a többi változatlan. Idő: erős.

Buza áprilisra	18.84—86.
" májusra	18.62—64.
" októberre	16.74—76.
Rozs áprilisra	15.06—08.
" októberre	13.64—64.
Zab áprilisra	14.20—24.
" októberre	11.98—00.
Tengeri májusra	15.36—38.
Repece májusra	15.26—28.

Törvénykezés.

A talált ékszerész börtönd. 1901. évi január 12-én este érkezett meg Debrecenbe Gróf Hardegg Jenő huszártiszt és felesége, a kik a sas-uttól szánkán mentek szállásukra. Utközben a szánkáról leesett egy sárga uti börtönd, melyben agrónak 3280 korona készpénze és mintegy 40000 korona értékű ékszer volt elhelyezve. Ezt a börtöndöt Illés Isrván bérkocsis találta meg, aki hazavitte, és feleségével egyetemben felnyitotta. Ettől kezdve a jómód majd felvetette Illést. Vett magának kocsit, lovat és házat, a börtöndöt azonban atyjához Illés János földmiveshez vitte megörzés végett. Az öreg Illés kezdetben szabadkozott a veszedelmes börtönd nála való elrejtése ellen, később azonban megnyugodott. Néhány héttel később fináncok jártak Illés Jánosnál csempész dohány végett s ekkor felfedezték az ékszerész börtöndöt.

Feljelentésükre a debreceni törvényszék porbe fogta az egész Illés családot. Az öreg Illés időközben megfizette a grófnak a hiányzó készpénzt, úgy hogy minden kár megtérült. A törvényszék Illés Istvánt jogtalan elsajátítás vétsége miatt egy havi fogházra feleségét pedig 8 napi fogházra ítélte, az öreg Illés Jánost pedig felmentette. A tábla helybenhagyta az ítélet, tegnapi pedig a kir. Kuria Vargha Ferenc koronabíró helyettes indítványára a semmisségi panasz elutasításával, hozzájárult a debreceni törvényszék ítéletéhez.

§ A vádaskodó hamis tanut szerez. A mult évben történt, hogy Almásy Sandorné Lipsei Vilma Novák Mátyás máv. gépműhelybeli munkást és ennek egy társát bosszuvágyból azzal rágalmazta Podolszky Béla műhelyfőnök előtt, hogy a gépműhelyben önállóan felvállalt munkákat végeznek és a műhelyből több szerszámot haza hordanak lakásukra. A vizsgálatot a bevádoltak ellen megindították, de a törvényszék Novákot a mult év szeptember 9-én felmentette.

Almásiné, aki mindent elkövetett, hogy a törvényszék előtt Novákra a bűnösséget rábizonyítsa, 3 hamis tanut bérelt fel és azokat meg is idéztette a tárgyalásra. A felbérelt emberek azonban a tárgyaláson elnöklő bíró szokásos figyelmeztetése után nem mertek a vádlott ellen hamisan vallani és a bíró faggatására elmondták, hogy Almásiné hamis tanúságra bírta őket. Ezért a tettéért tegnapi állott a törvényszék előtt a vádaskodó asszony. A tárgyaláson konokul tagadott, de a tanuk vallomása ellene bizonyított. A törvényszék három rendbeli hamis tanúságra való rábírást büntetésben mondta ki bűnösnek és 9 havi börtönrre ítélte. Az ítélet ellen a vádlott felebbezést jelentett be.

Nyilttér.

Utazásnál nélkülözhetetlen.
Régészileg megvizsgálva
Bécs, 1887 jul. 3.

Kalodonit

nélkülözhetetlen

fogtisztító szer.

A fogak tisztántartására. A fogak közt képződő ártalmas anyagok elhárítására. Üdítő hatású s ez a **kalodon** a legnagyobb sikert érte el s minden művelt államban el van terjedve.

— 2. —

70% - a az emberiségnek

szenvéd étvágytalanságban, emésztési hiányban, melynek szomorú következményei vannak. Egy segítség van ellene: a mindennapi borhoz öntünk Rohitsi Tempel-forrásvizet s meg kell inni reggeli előtt, de még jobb a Rohitsi Stiria-víz. Kapható Budapesten: Hoffmann Józsefnél, Báhory-utca 8.

Nyiló virágok, csokrok, koszorúk!

Legbiztosabb és legjobb **vetemény** és **virágmagvak**at, **gyümölcsfák**, **diszcserejék**, **gömbákácfákat** és más kertészethe vágó növényzetet csakis

Paczelt János

műkertésznél.

Kossuth-utcai mag- és virágkereskedésében kaphatók.

Debrecenben.

Olcsó ár és pontos szállítás biztosított.

Lovass és Ladányi

féle divatáru üzleteket megvet-
tük. Az összes tömegárú
Piac utca 7 sz.
Vecsey-ház.

rendkívül olcsó áron eladatnak.
Donogan és Somossy
állandó főüzlete
Kistemplombazár.

Ranunkel H. és Fia

posztó nagykereskedő
cég Piac utca 19. szám alatt, a t. közönség
igényeit kielégítendő, külön osztályt vezetett
be kizárólag

férfi divat szövetek

kicsinybeni eladására.

A tavaszi legújabb divatu bel- és külföldi
szövetek, u. m. színes és sima kamgarnok,
cheviottok, fekete és kék Chochmenek, fény-
posztók, valamint egyenruházati posztók és
Trikkók, mindenfeln szín és minőségben meg-
lepő dús választékban már most megérkeztek
és eredeti gyári árban kicsinyben is kap-
hatók.

Seberg Vilmos és Társai brassói posztó gyárosok készítményei dús választékban

Seberg Vilmos és Társai brassói posztó gyárosok készítményei dús választékban

Hirdetmény.

A Havas Józsefné hagyatékához
tartozó 2. dr. izr. hitközségi részvény
16—40. sz. szelvényekkel, 1. férfi és 1.
női imaszék az izr. nagytemplomban
Friedlieber Ignázt gyám kérelme foly-
tán az Árvaszék által eladatnak.

Venni szándékozók vételi ajánlatukat
1905. évi Április hó 15. napjáig Deb-
recen sz. kir. város Árvaszékéhez ad-
hatják be.

Kelt. Debrecen sz. város. Árvaszéké-
nek. 1905. évi Április hó 18-ik napján
tartott ülésében.

Bészler.
árvaszéki elnök.

A DEBRECENI HITELBANK

Részvénytársaság
f. é. február 1-én.
megkezdteműködését

Kölcsönöket nyújt váltóra, kö-
telezvényekre, értékpapírokra árukra

Óvadékkölcsönöket ad bérlőknek
és vállalkozóknak.

Jelzálog- és törlesztéses amortizá-
ciós kölcsönöket engedélyez földbirto-
kokra és házakra.

a legkedvezőbb feltételek mellett.

Elfogad betéteket betéti könyves-
kére és folyószámlára a legmagasabb

napi kamatláb melletti kamatozta-
tás véget vesz és elad mindennemű

értékpapírt és ércpénzt, valamint

Elfogad megbízásokat ilyenek vé-
telére vagy eladásására és minden a

bankszakmába vágó ügyeletek kötésére

Üzleti helyiség Széchenyi utca

1 sz. I em.

Az igazgatóság.

A Polgári Takarékos és Segélyszövetkezet

IX. évtársulatába beiratkozások és
felvételek mulasztási illeték
felszámítása nélkül március
hó végéig eszközölhetők.

A szövetkezet tagjainak
a legutóbbi négy évi ciklus alatt 72611
K. 44 F. hasznót eredményezett, mely-
lyel a törzsbetétek teljes 6% kama-
toztatását biztosította.

NYOLCEVES törlesztéses jelzá-
logi valamint személyi hitere kiadott
kölcsönöit a közönség meglepően nagy
mértékben veszi igénybe.

A kölcsönkamatoknak a heti
betétekkel egyszerre s egy összegben
lehetővé tett fizetése továbbá az utóla-
gos kamat elszámolással enge-
délyezett kölcsönök a hitelkereső
közönség nagy kényelmére és előnyére
szolgálnak.

Az igazgatóság legújabb határozata
szerint 2000 koronán felül kölcsönök-
nél a 6% kamaton túl semminemű
kezelési illeték nem számíttatik,
valamint elhárítottott a be-
tevők azon hátránya, hogy felszámolt
betéteiket a rendes közgyűlés megtartá-
sáig gyümölcsözötlenül visszatartották,
mennyiben az igazgatóság határozata
szerint ezután a felszámolt évtársu-
lat betétei után a kifizetésig kamat
megtérítést fog nyújtani.

Bejelentések a IX. évtársulatba
naponként 9-től 12-ig délután 3—5-ig
eszközölhetők az intézet piac-utca 83
szám alatt levő hivatali helyiségében.

A legjobb arc-
széplítő szer a

SERAIL-ARCZENŐCS,

mely az arcot tisztítja, fehériti és bársony puhává teszi.

Minden ártalmas alkatrész nélkül!

Serail-szappan.

Epe-szappan.

Serail-crème. nappali használatra.

Kitűnő toillet szappa-
nok a kenőcs haszná-
lához

Serail-puder. Kiváló finom arczpor
három színben, fehér, rózsás és arany
1 doboz ára 1 korona.

Serail-szájviz. A legjobb szájviz.

Kapható: dr. Rothschnek V. Emil, Mihalovics István, Tóth
Béla, Füleky Pál, Muraközi László, Balázs Ödön gyógyszerész
uraknál, valamint Jóna és Jóna urak droguerájában.

Továbbá a készítőnél: ROZSNYAI MÁTYÁS gyógyszerész

Aradon, szabadságlér, valamint minden más gyógyszerészben.

Egy tégely ára
1 kor. 40 fillér

Egy kis tégely
ára 70 fillér

Oh jaj!

Megfojt ez az
átkozott köhögés!

Köhögés, rekedtség és
elnyálkásodás elen-
gyors és biztos hatásúak

Egger mellpasztillái
az étvágyat nem rontják
és kitűnő ízűek.

Doboza 1 korona és 2
korona.

Próbadohoz 50 fillér.

Fő- és szétküldési raktár:

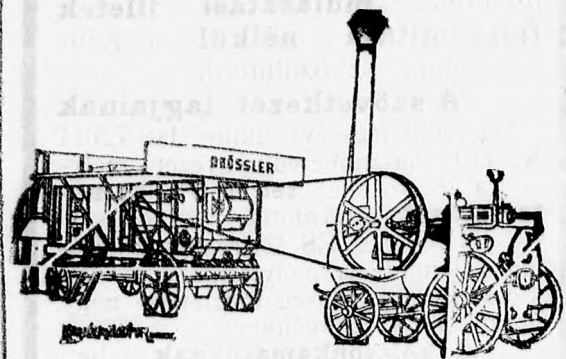
„NÁDOR”
GYÓGYSZERTÁR
BUDAPEST. VI., Váci-körút 17.

Eljen!

Egger mellpasztilla
csakhamar meggyógyítja!

Kapható, Debrecenben: Balázs Ödön, Füleky Pál, L. Kovács Nándor
Mihalovits Jenő, Muraközy László, Dr. Rothschnek V. Emil, Szilc
Ferenc, Tóth Béla gyógyszerészben.

Drössler Károlycs. és kir. szab. gazdasági gépgyár
Budapest VI. Váci körút 59

Magánjárokát, gőzmozdonyokat, gőzcséplőket, gőzekekészleteket, járványos és kézi cséplőket, vetőgépeket, benzin- és nyersolajmotorokat, malomberendezéseket és mindenféle egyéb gazdasági gépeket szállít szolid kivitelben, kedvező fizetési feltételek mellett.

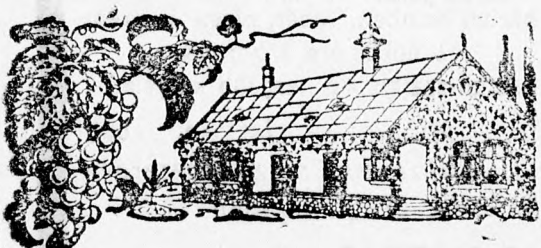
Arajánlattal és költségvetéssel kívánatra díjmentesen szolgálunk **Képviselők** kerestetnek.

A Richter-féle
Liniment. Caps. comp.
Borgony-Pain-Expeller

egy régi kipróbált házi szer, amely már több mint 33 év óta megbízható bedörzsölésül alkalmazatik készvényeinek, csúszól és meghilleseknek.

Intés. Silánrabb utánzatok miatt bevásárláskor óvatossá vágyunk és csakis eredeti üvegeket dobozokban a „Borgony” védjeggyel és a „Richter” cégjegyzéssel fogadjunk el. — 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban a legtöbb gyógyszerárban tapható. Főraktár: **Török József** gyógyszerésznél Budapesten.

Richter F. Ad. és társa,
cs. és kir. udvari szállítók.
Rudólstadt.

Szőlőlugast

ültessünk minden ház mellé és kertjeinkben föld- és homoktalajon.

A szőlő hazánkban mindenütt megterem s nincsen oly ház melynek fala mellett a legcélszerűbb gondozással felnevelhető nem volna, ezenkívül más épületeknek, kerteknek, kerítéseknek stb. a legremekesebb dísz, anélkül, hogy legkevésbébb helyet is elfoglalna az egyébrehasználható részekből. Ez a legháladosabb gyümölcs, mert minden évben terem.

Erre azonban nem minden szőlőfaj alkalmas (bár mind kuszo természetű), mert nagyobb része ha megő is, termést nem hoz, ezért sokan nem értek el eredményt eddig. Hol lugasnak alkalmas fajokat ültettek, azok bőven ellátják házukat az egész szőlőérés idején a legkitünőbb muskalálly és más érens szőlőkkel.

A fajok ismertetésére vonatkozó színes fénynyomatu katalógus bárkinek ingyen és bérmentve küldeték meg, aki címét egy levelezőlapon tudatja Borfajú szőlőültvények is még nagy mennyiségben kaphatók leszállított áron. Borok családi fogyasztásra 50 l. és feljebb olesó árban és (Delaware) sima ültetéshez és ebből borminta.

Ermelléki első szőlőtványterep
Nagy-Kágya, Biharmegye.

Fiatalbáró

ősrégi, legismertebb hazai **mágnáscsalád** ivadéka, vidéki állami tisztviselő barátom óhajta

megnősülni.

Igénevei: polgári házas nevelésű 18—20 éves hajadon, özvegy vagy elvált asszony, 90-100.000 korona hozomány, melyből csak 30-40.000 koronára reflektálna, többi lehet ingatlan vagy más vagyon, mely után az életjáradék a háztartáshoz használatnak fel. Ajánlatok, melyek csak közvetlen rokonoktól fogadtnak el, „Méltóságos” cím alatt (9670 sz.)

Schwarz József központi hirdetőjébe:
Budapest, Marokkai utca 4. intézendők

● Titoktartás becsületszóra biztosítottik. ●

A Debreceni Ipar és Kereskedelmi Bank

Debrecen.

50 tag részére alkalmi egyesületet alakít

100 drb. 3⁰/₀ magy. jelzálog nyerem. sorsjegy

együttes megvásárlására oly formán, hogy a tagok

20 korona

havi részletet fizetnek be 25 hónapon át és a felszámolásakor minden résztvevő a társasági vagyon 50-ed részét kapja ki.

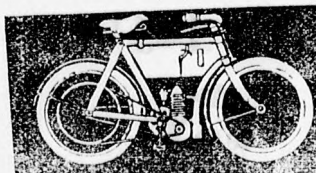
Az időközileg befolyt nyeremények a társaság vagyonát képezik.

Évenként 3 huzás; főnyeremények: **200,000, 100,000 és 75,000 korona.**

Jelentkezések csak fenti korlátolt számban fogadtnak el. Bővebb felvilágosítást készséggel nyújt fenti intézet.

Értesítés.

■ ■ A tisztelt kerékpározó közönséget ■ ■

van szerencsénk értesíteni, miszerint az ez évi legújabb kerékpárok nagy választékban már megérkeztek.

Teljesen új model kerékpárokat 160 koronától feljebb 3 évi jótállás mellett szolgálunk.

Könnyebb beszerzés végett kerékpárjainkat részletfizetésre is adjuk.

Felhívjuk a tisztelt kerékpározó közönség figyelmét, hogy a leghíresebb gyártmányu kerékpárjainkat ne tévesszék össze holmi házilag összetákolott kerékpárokkal.

Ugy külső és belső pneumatik, valamint az összes kerékpárrészek megérkeztek, melyeket a legalább gyári árban árusítunk.

Továbbá értesítjük a t. kerékpározó közönséget, hogy

mechanikai javító műhelyünket

tetemesen megnagyobbítottuk és a javításokat a legpontosabban, leggyorsabban és a leghaladósabb árak mellett állítunk elő. — Egy kerékpár bezománcozása, melyvel a kerékpár teljesen újjá lesz alakítva, 10 korona.

Tessék árjegyzéket kérni, melyet bérmentve bárkinek megküldünk.

SCHWEITZER TESTVÉREK

vasútiépítési és kerékpár nagy kereskedő Debrecen, Piacutca 55.